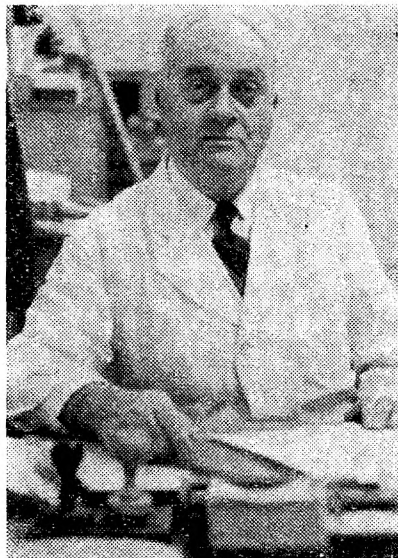

JEAN CUVILLIER (1899—1969)

Profesor Jean Cuvillier zmarł we Francji po ciężkiej chorobie w dniu 20 września 1969 roku, a więc w miesiąc po mianowaniu go członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Geologicznego.

Urodzony w roku 1899 studia odbył na Wydziale Przyrodniczym w Paryżu, gdzie uzyskał tytuł doktora (Docteur ès Sciences Naturelles) w roku 1930. Prof. J. Cuvillier rozwijał swą aktywność naukową głównie w kierunku badań stratygraficznych i mikropaleontologicznych. Prace jego z tego zakresu stały się podstawowymi opracowaniami dla zagadnień trzeciorzędu Egiptu oraz mezozoiku i trzeciorzędu Basenu Akwitańskiego. Ponadto posiada on w swoim dorobku naukowym, liczącym 120 publikacji, szereg prac z zakresu hydrogeologii, petrografii i tektoniki.

Przez szereg lat przed wybuchem II wojny światowej profesor J. Cuvillier piastował stanowisko wykładowcy geologii na Uniwersytecie w Kairze. W tym czasie wykonał nie tylko szereg prac dotyczących stratygrafii rozmaitych regionów Egiptu, lecz i wiele opracowań dużych otwornic Egiptu, a w szczególności numulitów. Prace te dały mu możliwość przeprowadzenia korelacji stratygraficznych pomiędzy Egiptem, Libią, Palestyną i Syrią.

W czasie II wojny światowej, profesor J. Cuvillier przebywał na terenie Francji. Zorganizował tam w roku 1943 Pracownię Mikropaleontologiczno-Stratygraficzną w ramach Francuskiego Towarzystwa Poszukiwań Naftowych (Société Nationale des Pétroles d'Aquitaine), mającą na celu przeprowadzenie systematycznych badań stratygraficzno-sedymentologicznych na terenie Basenu Akwitańskiego. Pracownia ta założona w Dax, przeniesiona została następnie do Pau, gdzie prosperuje do dzisiaj. Z uwagi na fakt, że większość formacji geologicznych Basenu Akwitańskiego reprezentowana jest przez skały twarde, prof. J. Cuvillier zaczął rozwijać powoli i systematycznie metodę mikrofacji, czyli badania ich w szlifach. Jednocześnie zaprowadził katalog mikropaleontologiczny i katalog stratygraficzny, które systematycznie kompletowane i uzupełniane stały się podstawą znajomości geologii i stratygrafii Basenu Akwitańskiego, co z czasem ujęte zostało w formie publikacji pt. „Stratigraphic Correlation by microfacies in Western Aquitaine” oraz „Foraminifères d'Aquitaine”. Poza wspomnianymi pracami podstawowymi, prof. J. Cuvillier wykonał szereg prac związanych z potrzebami firm naftowych działających na tym terenie. Jednocześnie począwszy od roku 1947 prof. J. Cuvillier poświęcił się pracy pedagogicznej w zakresie hydrogeologii i mikropaleontologii, co związało go z Katedrą Geologii Stosowanej w Paryżu.

Mikropaleontologia uprawiana przez prof. J. Cuvilliera i jego uczniów przekształciła się w krótkim czasie w tzw. naukę o mikrofacjach, w której rozwinięte zostały pionierskie założenia: w tym zakresie znanego

francuskiego petrografa skał osadowych — prof. L. C a y e u x. Ogromny rozmach prowadzonych prac przez prof. J. C u v i l l i e r a skupił wokół niego szereg uczniów i współpracowników, co ostatecznie doprowadziło w latach 1957/58 do wyodrębnienia pracowni Mikropaleontologii z Zakładu Geologii Stosowanej w Paryżu w samodzielny Instytut Mikropaleontologii Uniwersytetu Paryskiego (Laboratoire de Micropaléontologie de l'Université de Paris). Ilość kształconych w tym Instytucie mikropaleontologów jest imponująca, gdyż obejmuje rocznie kilkadziesiąt osób, z czego większość rekrutuje się z zagranicy, z różnych krajów Europy oraz z innych kontynentów. Instytut Mikropaleontologii Uniwersytetu w Paryżu jest największą placówką tego typu w świecie, kształcąca mikropaleontologów w zakresie drugiego i trzeciego cyklu studiów, tzn. z prawem doktoryzowania.

Mikropaleontologia uprawiana przez prof. J. C u v i l l i e r a i jego szkołę jest szeroko rozbudowana. Otwornice, które do niedawna stanowiły podwalinę tej dziedziny wiedzy, są w Laboratoire de Micropaléontologie w Paryżu traktowane na równi z innymi grupami mikroorganizmów, takimi jak ostrakody, tintinnidy, akritarchy, kokkolity itp., ponadto w równym stopniu rozwijana jest tam mikropaleobotanika. Dużo uwagi poświęca się różnym mikroorganizmom *incertae sedis* oraz zagadnieniom sedymentologiczno-paleoekologicznym w oparciu o badania tego typu we współczesnych zbiornikach morskich.

Dużo miejsca w pracach tego Instytutu położono na przebadanie serii paleozoicznych, do niedawna mało poznanych od strony ich zawartości mikropaleontologicznej. Wielkie dzieło prof. J. C u v i l l i e r a o „Mikrofacjach Paleozoiku Sahary” jest jedynym swego rodzaju atlasem, w którym zestawione są świetnie zrobione fotografie reprezentujące na około 100 ilustracjach rozmaite typy mikrofacji tej formacji geologicznej.

Przez ponad 20 lat pracy w Paryżu, prof. J. C u v i l l i e r zgromadził w swym Instytucie Mikropaleontologicznym w Uniwersytecie ogromne zbiory porównawcze, ilustrujące mikrofacje najrozmaitszych regionów świata w różnych czasach geologicznych. Jednocześnie od lat 10 zmarły był redaktorem czasopisma mikropaleontologicznego o charakterze międzynarodowym „Revue de Micropaléontologie” oraz współredaktorem paru czasopism zagranicznych.

Profesor J. C u v i l l i e r piastował szereg zaszczytnych tytułów naukowych, m. in. był członkiem Włoskiej Akademii Nauk, doktorem honoris causa Uniwersytetu w Kairze, członkiem honorowym szeregu Towarzystw Naukowych oraz zasłużonym członkiem francuskiego Ruchu Oporu. Był doskonałym mówcą i wykładowcą, współorganizatorem Europejskich Kolokwium Mikropaleontologicznych. Przyjaciel Polski, o poglądach wybitnie lewicowych.

Krystyna Pożaryska

RÉSUMÉ

Le professeur C u v i l l i e r, micropaléontologue français éminent fut élu membre honoraire de la Société Géologique de Pologne en 1969.

Le professeur C u v i l l i e r organisa et dirigea pendant de longues années l'Institut de Micropaléontologie à l'Université de Paris. Le pro-

fesseur et ses élèves s'occupaient dans leurs études paléontologiques de plusieurs problèmes. A côté de Foraminifères on étudiait entre autres les Ostracodes, les Tintinnides, les Acritarches, les Coccolithes et aussi de nombreux organismes *incertae sedis*. Le professeur Cuvillier se concentra particulièrement sur la science des microfaciès. Ses oeuvres les plus importantes: „Stratigraphic correlation by microfacies in Western Aquitaine”, „Foraminifères d'Aquitaine” et „Des microfaciès du Paléozoïque du Sahara”.

Krystyna Pożaryska

traduit par M. Świątkowska